

De doodstraf voor een inbreker

door Leen Moerland

Je kunt de laatste maanden geen krant meer opslaan of je leest dat de criminaliteit toeneemt. Voetbalvandalisme, mensen die op straat doodgeschoten worden, oude mensen, die 's avonds niet meer over straat durven. Je vraagt je wel eens af of dat vroeger anders was. Hiervoor keren we terug naar de achttiende eeuw.

Het gerechtelijk archief van Goes voert ons terug naar 1740. Een zekere Adriaan van Leemput uit Mechelen zit in de gevangenis in het stadhuis in Goes. Ook zijn vrouw is daar opgesloten. Ze hebben vrijwillig een aantal bekentenissen afgelegd. Adriaan bekent een aantal inbraken in Goes, die hij samen met zijn maten Huibregt Marinusse en Francois Thienpondt, bijgenaamd Quaweg heeft gepleegd. Zijn vrouw heeft daar al die tijd van geweten.

Het drietal begint bij Adriaan van Beijsselaar met een inbraak. Ze weten dat hier veel geld te halen is, omdat de vrouw van Van Leemput in dit huis werkt. Ze heeft haar man zelfs de sleutels gegeven van de geldkist. Er worden vierenveertig rijksdaalders buit gemaakt. Een paar dagen later brengt Adriaan nogmaals een bezoek aan dit huis, maar deze inbraak mislukt.

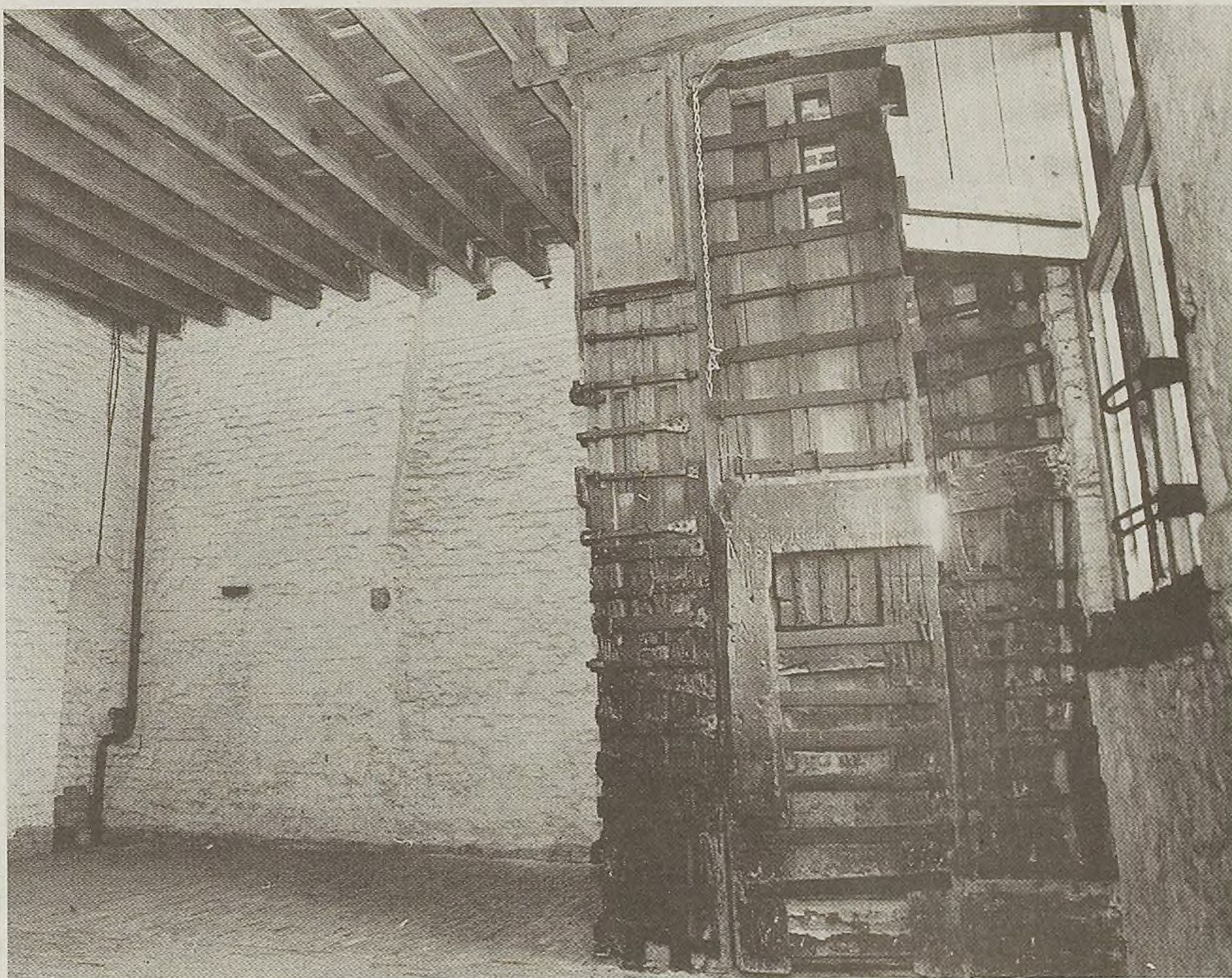
Vrouw Angenis

Vervolgens gaan de heren naar het huis van vrouw Angenis, die die avond toevallig op het liefdespad is. Ze slagen er in het huis binnen te komen, een kast open te breken en veertig rijksdaalders mee te nemen. De buit bestaat ook nog uit een half dozijn slopen, twee schorten, twee doeken, een hemd, een stuk neteldoek en linnen, twee zilveren ketinkjes met een schaar, een gouden ringetje en een naald. Ook voedsel nemen ze mee, waaronder een groot stuk spek. Even later is het weer raak. In het pakhuis van Jacob Rozendaal aan de Korte Vorststraat maken ze twee zakken graan buit.

De lijst van inbraken wordt steeds langer. In de Ossehoofdstraat stelen de drie dieven een aantal kaarsen, bij de wijnkoper Quirijn La Sable nemen ze tien flessen rode en witte wijn mee. Bij de houthandel van Marijnus Pijke wisselen raamkozijnen van eigenaar.

Lange lijst

Niet alleen in Goes slaat Van Leemput zijn slag, ook in Middelburg weet hij van wanten. In het koffiehuis van monsieur Roering steelt hij een 'Rock'. De hoedenmaker Marinus Koets moet er in Goes ook aan geloven. Hier steelt Adriaan hoedenmakersgereedschap. De lijst wordt alsmaar langer en zelfs de baljuw rijzen de haren te berge. Als laatste wapenfeit noemt hij nog het stelen van een vijzel met stamper in het

De voormalige gevangenis in Goes.

foto Willem Mieras

huis van de weduwe van Damme in de Lange Kerkstraat. Een lange lijst van inbraken, waarbij gelukkig geen slachtoffers gevallen zijn.

Begraven

Al de spullen die Adriaan heeft gestolen liggen nog begraven in en bij zijn huis; hij geeft de gerechtsdienaars aanwijzingen waar de gestolen waar te vinden is. Maar Adriaan is een draaier. Op 1 april 1740 ontkent hij alle diefstallen, maar vier dagen later bekent hij er weer een achtstal. Bij de rechtbank verklaart hij verschrikkelijk onder druk gezet te zijn door gerechtsdienaren. Er zal wel bedreigd zijn met de pijnbank en dat ging er niet zachtzinnig aan toe. Zijn kansen worden nog slechter, wanneer men bij hem thuis haken vindt, die gebruikt zijn bij de diefstallen. Ook wordt er een vermomming gevonden en twee pistolen. Die heeft hij echter nooit gebruikt, maar hij verklaart met zijn dom gezicht wel voor de rechtbank dat hij er niet voor terug zou schrikken om ze te ge-

bruiken, wanneer hij in het nauw komt. De baljuw kan niets anders doen dan de doodstraf eisen, al vraagt de verdediging om clementie, omdat Adriaan van Leemput de delicten uit harde noodzaak heeft gepleegd. Het is ook de eerste keer, dat hij met justitie in aanraking komt. Armoede heeft hem er toe gedreven. Maar hier maakt de verdediging een foutje, omdat Adriaan eerder verklaard heeft, dat hij bij zijn ouders twee ketels heeft gestolen. Hij wordt dan ook tot de doodstraf veroordeeld en zijn lichaam wordt te kijk gehangen op het galgenveld ter afschrikking van andere misdadigers. Zachtzinnig ging men toen dus niet met inbrekers om.

Geholpen

De zaak is echter nog niet klaar. Zijn vrouw wordt van medeplichtigheid beschuldigd en moet ook voor de rechtbank verschijnen. Ook zij heeft een aantal bekentenissen afgelegd. Ze heeft voor de sleutels van het huis van Adriaan van Beijsselaar gezorgd en haar man

verteld waar het geld van de bewoner lag. Ook heeft ze haar man diverse malen geassisteerd bij de inbraken en geholpen de gestolen spullen naar huis te dragen.

Voor de rechtbank helpt haar man haar ook niet echt. Hij verklaart doodgemeedereerd dat hij alle inbraken met zijn vrouw besprak. Ze had hem gezworen dat ze ervoor zal zorgen dat hij uit handen van justitie zou blijven. Na de inbraak bij vrouw Angenis heeft ze de brutaliteit aan Adriaan te vragen of er geen linnengoed was. Adriaan is daarop teruggedaan en heeft alsnog linnengoed gestolen.

Van Leemput draagt ziojn echtgenote echter geen kwaad hart toe; in de nacht van 21 op 22 juli 1740 breekt hij samen met haar uit, maar ze zijn weldra weer in de kraag gevat. De vrouw wordt veroordeeld tot geseling, verbanning voor eeuwig uit Zuid-Beveland en het betalen van de proceskosten. Dat zij een vrouw was heeft zeker meegespeeld in de voor die tijd milde straf.